

CUMA GÜNÜ VE CUMA NAMAZI

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا نُودِيَ لِلصَّلَاةِ مِنْ يَوْمِ الْجُمُعَةِ فَاسْعَوْا إِلَى ذِكْرِ اللَّهِ وَذَرُوا الْبَيْعَ
ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ

Ey iman edenler! Cuma namazına ezan ile çağırıldığınız zaman derhal Allah'ı zikretmeye (hutbe ve namaza) gidin, alışverişi bırakın. Eğer bilerseniz, bu sizin için çok hayırlıdır.

(Cuma; 9)

الصَّلَوَاتُ الْخَمْسُ، وَالْجُمُعَةُ إِلَى الْجُمُعَةِ، وَرَمَضَانُ إِلَى رَمَضَانَ، مَكْفَرَاتُ مَا بَيْنَهُنَّ إِذَا اجْتَنَبَ الْكَبَائِرَ.

“Beş vakit namaz; aralarındaki günahlara, **bir Cuma namazı** diğer Cuma namazına kadar olan günahlara, **bir Ramazan ayı** diğer Ramazan'a kadar olan günahlara keffarettirler. Büyük günah işlenmedikçe bunlar, aralarındaki günahları affettirirler.” (Müslim, Taharet 15)

Muhterem Müslümanlar! Hutbemiz **Cuma günü ve Cuma namazı** hakkındadır.

Efendimiz (sallallâhu aleyhi ve sellem) şöyle buyurmuştur; “Cuma günü, günlerin efendisidir. Allah katında da en mühim olanıdır. (...) Cuma gününde duaların kabul edildiği bir saat vardır. Kıyamet de cuma günü kopacaktır...” (İbn Mace, ikame 79; Müsned, 3/429.)

Cuma namazı ise, diğer namazlar arasında en muhtevalı ve en çaplı bir namazdır. **Cuma namazı** öyle farzlar üstü bir farzdır ki onun kılınmasıyla birlikte, o günün öğle namazının farzı düşer. Bir farz, başka bir farzı düşürüyorsa, derece itibarıyla diğerinin üstündedir. Bu

nedenle Mümin, onun kadr ü kıymetini bilmeli ve her ne pahasına olursa olsun onu eda etmeye çalışmalıdır.

Cuma namazı farzı ayındır. Farz olduğu, Kitap, Sünnet ve icma ile sabittir. Kur an Kerim in 62. Suresi, Cuma namazından bahsettiği için **Cuma Sûresi** olarak adlandırılmıştır.

Sahabe efendilerimiz; hutbemizin başında geçen ayetteki “فَاسْعُوا إِلَىٰ ذِكْرِ اللَّهِ” Cuma günü namaza çağırıldığınız zaman **Allah’ın zikrine koşun**” ifadesini, “**hemen gidin hutbede hazır bulunun, namazı hakkıyla eda edin, şevkle vakar ve sekine içinde mescide yürüyün**” şeklinde anlamış ve gereğince amel etmişlerdir.

Cuma namazı, cuma günü öğle vaktinde cemaatle kılınır. Hatip minbere çıkmadığı sürece ilk sünnete başlanır ve dört rekât olarak kılınır. Sünnet kılınırken hatip hutbe için minbere çıksa bile namaza devam edilir. Namaz bittikten sonra hutbe dinlenir.

Hatibin hutbe için minbere çıkmasından sonra namaza başlamak mekruhtur. Böyle bir zamanda gelen bir kişiye, Efendimiz oturmasını emretmiştir. Kılamadığımız bu ilk sünneti cumanın farzından sonra kılabiliriz. (*İbn Mâce, İkâmetü’s-salât, 88*)

Hutbeden sonra cumanın farzı, **iki rek’at olarak cemaatle** eda edilir. Farzdan sonra **dört rek’at cumanın son sünneti** kılınır.

Cuma namazının, **farz ve sünnetlerinden sonra**, dört rekâtlık “**zuhr-i ahir**” namazı kılınır. Zuhr-i âhir namazı son öğle namazı demektir. **İhtiyaten kılınan bir namazdır.**

Alimlerin çoğu tarafından güzel görülmüş ve uygulanması istenmiştir. Ve asırlardır kılınmaya devam edilmektedir. İslamın ilk dönemlerinde Cuma namazı bir yerleşim yerinde, sadece bir tek yerde kılındığından dolayı, **Peygamber Efendimiz ve ilk dönemlerden gelen rivayetler arasında, zuhr-i ahir** diye bir namaz yoktur. Daha sonraları büyük şehirlerde **bir tek camide kılmanın mümkün olmaması ve birden fazla camide kılınması üzerine gündeme gelmiştir.**

İmam-ı Azam hazretlerine göre cumanın bir belde de bir tek camide kılınması, dinin yüceliğini ifade etmesi bakımından çok önemlidir. Cuma namazının birçok camide kılınmasını caiz görmeyenlere göre, bir yerleşim yerinde birçok yerde kılınan cuma namazlarından, hangisine daha önce tekbir alınarak başlanmışsa o namaz sahih olur, diğerleri olmaz. *(Bir müslümanın yol haritası shf 371)*

İşte böyle bir ihtilaftan kurtulabilmek içindir ki; cumanın dört rekât son sünnetinden sonra, **"Zuhr-i ahir"** adı ile dört rekât daha namaz **kılınmaktadır.** Şöyle ki: **"Vaktine yetişip henüz üzerimden düşmeyen son öğle namazına"** diye niyet edilir ve tam **öğle namazının dört rekât farzı veya dört rekât sünneti gibi kılınır.** Bu namazın son iki rekâtına ilave edilen sûre ve ayetler, farzın sıhhatine zarar vermez. **Netice itibari ile; cuma namazı sahih olmamışsa bile, bu dört rekât ile o günün öğle namazı kılınmış olur.**

Eğer cuma namazı sahih olmuşsa; bu dört rekât **kazaya kalmış bir öğle namazı** yerine geçer. Kazaya kalmış böyle bir

namaz bulunmayınca da **nafile bir namaz olarak amel defterimize kaydedilir.**

Zuhr-i ahir den sonra "**Vaktin sünneti**" niyeti ile, aynen sabah namazının sünneti gibi iki rekât daha namaz kılarak, Cuma namazımızı **her türlü şüpheden kurtulmuş** olarak **on altı rekâta** tamamlamış oluruz.

Geçerli bir mazereti olmadığı halde Cuma namazını ihmal etmek büyük bir vebal ve günahtır. Allah Resûlü (s.a.s) bu konuda bizi şöyle ikaz eder: "**Her kim önemsemediğinden dolayı Cuma namazını üç defa terk ederse kalbi mühürlenir.**" (*İbn Mâce, İkâmet, 93.*) Yani o insanda, ibadet aşkı ölür, cumadan başka beş vakit namazın neşvesinden de mahrum kalır... demektir.

Alimlerimiz, hadis-i şeriflerden hareketle **Cuma'nın adabına dair,** şunları tespit etmişlerdir: "Cuma günü beden temizliği yapmış olarak, tertemiz elbiseler giyerek, güzel kokular sürmüş olarak, vakar ve sekineyle cumaya gitmek, mescitte kimseyi rahatsız etmemek, hutbeden evvel nafile namaz kılmak, **hutbeyi büyük bir dikkatle dinleyip anlamaya çalışmak, hutbe esnasında hiç konuşmamak ve başka şeylerle meşgul olmamak**" şeklinde de özetlemişlerdir.

Hutbe okunurken huşû içinde, sessizce dinlemek dini bir gerekliliktir. **Sahabeler hutbede,** Efendimiz'i dinlerken adeta namaz kılıyor gibiydiler.

Hutbe esnasında yanındakiyle konuşmak, başka bir şeyle meşgul olmak **ya da telefonla uğraşmak**, hutbenin özünden uzaklaşmaya, **sevabından mahrum kalmaya** sebep olur.

Üzülerek ifade etmek gerekir ki ibadetin ruhuna aykırı davranışlar gittikçe yaygınlaşmaktadır. Hâlbuki Resul-i Ekrem (s.a.s) hutbe esnasında yanında konuşan arkadaşını ikaz etmeyi dahi hoş karşılamamış ve bu konuda ümmetini şöyle uyarmıştır: **“Cuma günü imam hutbe okurken konuşan birine, ‘Sus!’ bile desen, hatalı bir iş yapmış olursun.”** (*Müslim, Cum’a, 11.*)

Cuma’nın farzını kıldıktan sonra, **insanlar namaz kılarken** onların huzurunu bozacak şekilde konuşmak, **en hafif ifadesi ile mekruhtur**. Bazı alimlere göre de; **“İbadet etmeyip, camide ibadet edenlerin huzurunu bozacak şekilde yüksek sesle konuşmak, tahrimen yani harama yakın mekruhtur”**.

Hz. Büreyde (r.a) anlatıyor: "Bir adam mescitte yitiğini ilan etti ve: *"Kim kızıl deveyi gördü?"* dedi. Bunu işiten Aleyhissalâtu vesselâm: **"Bulamaz ol!** Mescidler neye yarayacaksa onun için inşa edilmiştir, (gayesinden başka maksatla kullanılamaz)!" dediler. (*Müslim, Mesacid 80*)

Hutbemizi Efendimiz’in müjdesini hatırlayarak bitirelim; “Cuma’da bir zaman vardır ki; Müslüman bir kul namaz kılarak o vakti değerlendirir sonra da (haram olmamak şartıyla) Allah’tan her ne isterse, Allah onu kendisine mutlaka verir.” buyuruyor. (*Buhârî, Cuma 37, Müslim, Cuma 13–15*)

Rabbim bizleri, cumadaki **o zamanı** yakalamaya ve **cumayı değerlendirmeye** muvaffak eylesin.